

Sestavil in izdal P. Hrisogon Majar O. S. F. 1890. 32°. Str. 607. Cena 1 gld. 20 kr. — Ta knjiga me je jako zanimala in se tudi v resnici loči od drugih po nekaterih posebnostih. Na pol namreč je ta knjiga zgodovinska, pripovedujoča po zanesljivih virih zgodovino svetišča na Trsatu, na pol pa je molitvenik, posvečen zlasti češčenju Matere Božje. Dosti nenavaden je tu pa tam pisatelj jezik, nekoliko nenavadna je celó zunanja oblika knjige, ki ni niti dolga, niti široka, vendar pa dokaj debela. Posebnost vidiš takoj na naslovnih dveh straneh knjige, ki sta krasno slikani, barvani; neko posebnost imajo mnogoštevilne sličice med zgodovinskim popisovanjem, zakaj, dasi so male, vendar so lepe in s finim ukusom izvršene. Torej same posebnosti, o katerih bi se dalo mnogo govoriti. Žal, da imamo le malo prostora, zaradi česar se ne moremo pri tej dalje muditi nego pri drugih. Začnimo pa z vsebino!

Hvale vredno je, da si zgodovinske naloge gosp. pisatelj ni naredil tako lahke, kakor mnogi drugi nabožni pisatelji, ki menijo, da jim nabožni značaj knjige daje pravico, le kaj malega preiskovati, površno se učiti in potem po svojem mnenju pisati, češ, saj bodo čitatelji pobožno verovali. Naš pisatelj je pa temeljit in je brskal po raznih virih. Tudi se je oziral na občno zgodovino in ni pisal jedino le o Trsatu in njegovem svetišču, kar nam kaže še boljše pomen svetišča in njegov občni značaj. Mnogo lepega pripoveduje pisatelj o sv. deželi, kar umevamo prav lahko, ker je namreč sv. hišica prišla na Trsat iz sv. dežele. Zato je ta del res zanimiv in upam, da se ga bodo čitatelji iz srca veselili. Ta del je vendar mnogo manjši od drugega in obsega 175 strani. Drugi del je molitvenik, ki ima med drugim tudi za vsak dan v tednu tvarino za premišljevanje, prav dobro razvrščeno. V prvem delu so knjigi poseben kras mnoge slike — ilustracije — na posebnih lističih, narejene jako fino s heliogravuro. Kaj takega ne vidimo Slovenci vsak dan in g. pisatelju ne častitamo zaradi dobrega ukusa in te izvrstne misli. Jedna izmed teh slik (razven naslovnih) je tudi barvana (kolorirana) in posebno lična.

Gosp. pisatelja poznamo že od drugodi in vemo, da mu tu pa tam ugajajo nekatere jezikovne posebnosti. Tako tudi v tej knjigi, samo da je nekoliko težko ločiti tiskovne napake ali premembe od prave pisave njegove. Pisatelj piše: »Vsaki« m. vsak; »to je belodano« m. zato je jasno, »h grobu« itd. Tu pa tam je red med deli stavka nenavaden, pretrgan; vendar je pa v vsem nekaka zanimivost; v mnogih besedah in izrazih jo je pa pisatelj z nekoliko drznostjo res dobro pogodil.

Hvalno moramo povedati, da je gosp. pisatelj tudi mnoge molitve v pravilno jezikovno obliko del, kar se pogreša v mnogih molitvenikih. Želeli bi še, da bi imela knjiga večji format, ker sedaj je predebela in se zato tudi prelahko raztrga.

Ker se je praznoval letos šeststoletni spomin, da je bila prenesena sveta hišica iz Nazareta na Trsat, moramo imenovati to knjigo najlepšo spomenico na to slavnost. Nedostatki pa bi se dali popraviti v drugi izdaji.

»Slovenska čitanka za drugi razred srednjih šol.« Sestavil in izdal dr. Jakob Sket, c. kr. profesor. II. V Celovcu, 1891. Tiskala in založila tiskarna Družbe sv. Mohorja. 8°. Str. 200. Cena 80 kr. — Žal, pozno naznamo čitateljem to knjigo, ki je izšla v začetku tega leta, a niti sedaj je še ne moremo prav oceniti. Ker je v taki knjigi najvažnejši jezik, (kajpada treba tudi, da so spisi dobro in umno zbrani!) povedali bomo o priliki svoje mnenje obširneje ter rekli katero še o drugih stvareh.

»Toaleta.« Nova učna metoda o prirojanju oblačil za dame. Za samopouk in za podlago pri šolskem pouku, spisal in izdal Matija Kune, krojaški mojster v Ljubljani. (Pisatelj knjige »Die Zuschneidekunst« in »Knjiga krojaštva«.) S 6 tabelami, 40 izvirnimi vzorci in merilno tabelo. V Ljubljani. Samozaložba. Tisk »Národne Tiskarne«. 1891. 8°. Str. 40. Cena 3 gld. — »Slovenskih učnih knjig za umetnosti imajočih namen povzdigniti primitivno rokodelstvo na vzvišeno stopinjo v našem narodu doslej nismo imeli. Vsled tega bila je moja misel opravičena, da ne bode mogoče takih knjig doma tako presojati in ocenjevati, kakor se to godi pri narodih, ki imajo veliko in raznovrstno strokovno literaturo, katero prištevajo svojim najdražjim zakladom. Kedor ni povsem več o tem, kar so storili, — in kar je bilo moč storiti drugim narodom na istem polji, utegne le prerad staviti zahteve, kakoršnih izpolniti ni mogoče.« Tako uvaja g. pisatelj sam čitatelja v svojo knjigo. Radi mu verjamemo, da je bilo »pretežavno delo«, izdati tako knjigo v milem slovenskem jeziku, zato pa mu tudi radi priznavamo lepo zaslugo, da se je resno trudil za naše obrtno poučno slovstvo. Čitatelji ne zahtevajo od nas, da bi jim podali strokovnjsko oceno, a toliko smemo reči, da bodo ne samo obrtniki in zasebni izdelovalci ženskih oblačil dobili v knjigi mnogo pouka, ampak tudi umetniki, recimo slikarji in risarji, katerim jo zato priporočamo. Jezik je tu pa tam sicer trd, a o takih predmetih ni lahko pisati jasno in gladko. Polagoma bomo morali besede, kakoršna je n. pr. »toaleta«, nadomestiti z domačimi. — Omenjamo, da strokovnjaki pisateljevo prvo knjigo, »Knjigo krojaštva«, hvalijo.

HRVAŠKO IN SRBSKO SLOVSTVO.

»Prijeleged grčke i rimske literature s izvadkom iz starina.« (Sa XVII. tablica.) Za gimnazije napisao Franjo Marn, profesor kr. gymn. zagrebačke. U Zagrebu 1891. Tiskom Dioničke tiskare. 8°. str. 89 + XVII tablic. Cena 1 gld. — Marljivi naš rojak profesor Marn, kateri je napisal Hrvatom prav srečno že lepo število šolskih knjig, obogatil je hrvaško slovstvo s knjižico, kakove je šolska mladež že dolgo potrebovala. V kratkih, jasnih potezah, brez vsakega nepotrebnega lišpa in opléta pripoveduje nam o grškem in rimskem slovstvu in o stvaréh, katere so potrebne za umevanje klasikov. Bereš najpoprej o grškem pesništvu in o prozi od početka peloponeske vojske do Aleksandra

Velikega (doba klasicizma), a potem o aleksandrijski in rimski dobi (doba helenizma). Vse je razvrstil pisatelj prav pregledno v pojedine razrede (epika, lirika, drama, zgodovina, filozofija, govornišvo) in opisal prav kratko, točno posamezne može, kateri so se odlikovali v teh strokah. Precej za grškim slovstvom je kaj zanimiv odstavek: Hiša, pohišvo, obleka, vozovi, brodarstvo in vojska za Homera, potem opis grškega gledališča, a za tem vojaštvo za Ksenofonta in pa sodstvo v Atenah. Ravno tako je opisal pisatelj početek rimskega slovstva in njegovo prvotno, zlato in srebrno dobo. Tu nahajaš tudi opis vojaštva za Cezarja, poglavarstev za Cicerona in črtice o senatu in o narodni seji. Dobro došel je tudi dodatek iz metrike. Ukusne in dobro posnete slike po Autenriethu, Guhlu, Koneru, Lübkerju in drugih na XVII. tablicah pojasnjujejo čitateljem vsako malenkost, katero bere v klasikih. Pisatelj se je oziral nekoliko na knjižico Martina Wohlraba: »Die altklassischen Realien im Gymnasium«, vendar je podal hrvaškemu slovstvu delo, za katero mu bodo srčno hvaležni ne samo dijaki, nego tudi gg. učitelji. Lahko bodejo pojasnili oni sedaj svojim poslušalcem nekatere manj jasne stvari, a dijakom bode pa tudi trud olajšan. Sežite po knjižici tudi vi, slovenski dijaki!

— 2.

»**Iz Crne Gore in Hercegovine.**« Uspomene vojevanja za narodno oslobodjenje 1876. (Sa trideseti dve slike.) Napisao A. Pajević. U Novom Sadu. Izdaje i štampa A. Pajevića 1891. Mala osmerka, str. 456. Cena 1 gld. 20 kr.,

10 izvodov se dobi po 80 kr. — Ta knjiga je napisana po davnih zapiskih pisatelja, ki je bil v boju črnogorskem in hercegovinskem proti Turkom v l. 1876. Prva polovica je bila že priobčena v raznih časopisih, a drugo polovico je spisal pisatelj poslednji čas. Zdi se, da je delo zaradi dolgega presledka od onega leta do danes nekako zastarelo, in pisatelj sam pravi, da je hotel oteti svoje spomine iz one znamenite dobe pozabljenosti. Za onega, ki želi spoznati natančneje ta del slovanskega juga, je knjiga res zanimiva. Pisatelj opisuje svojo pot po Dalmaciji, razvija zgodovino Črne Gore, kaže njene poslednje boje, slika Hercegovino, predstavlja nam junake iz onega zanimivega boja, vse pa večinoma tako, kakor je sam doživel.

Opisovanje ni mrtvo in golo naštevande raznih dogodkov, marveč pisatelj čuti in misli. Mnogokrat vzleti v nekako pesniško višavo, kar je za čitatelja posebno ugodno in prijetno.

Slik je v knjigi 32; pisatelj trdi, da so vse natančne. Umetelna njih vrednost je različna, ker niso nove, ampak izposojene. Vendar pojasnjujejo pripovedovanje prav dobro. Lepe slike so n. pr. na strani 39., 46., 47., 111., 121., 153., 225., i. dr. Tiskana je knjiga v cirilici.

Sodbo izreči o taki knjigi ni lahko. Zakaj knjiga se ozira — kar je umevno — tudi na politične in druge razmere, o katerih bi marsikdo tu pa tam tudi drugače sodil. Pisatelj je vnet srbski rodoljub, dasi ogerski podanik: kaj je torej čuda, ako se tu pa tam javlja kaka pisateljeva težnja, katere ne odobrujemo. Dr. Fr. L.

Raznoterosti.

Naše slike.

1. **Spomenik** avstrijskim vojakom, padlim pri Visu. Ta slika ne potrebuje razlage. Narisal jo je po fotografiji g. A. Beera naš rojak g. Josip Germ na Dunaju.

2. **Jutranji pozdrav cvetlicam.** To lepo sliko nam razklada po svoje pesnik M. O. na str. 295. v pesmi: »Tudi v srcu...« Mlada grajsčinska hči stoji na stopnicah nad svojim vrtom; roža je uprav odletela z njene roke in ona še gleda za njo. Čitateljem prepuščamo, da si jo dalje razkladajo. Posnetek po lesorezu smo prekopili od založništva »Kath. Warte«.

3. **Mati Sunamljanka.** Tudi to lepo sliko, katero je napravil g. H. Dejak, a za naš list preprisal g. J. Zeplichal, pojasnjuje posebna pesem. Predmet je povzet iz sv. pisma (4. Kralj. 4.) Jako spretno in ljubko nam kaže slika materinsko veselje in otroško naravo, ki teži najprej — k materi. Jako rad bi povedal kaj več o

Sunamu, ki je zanimiv bodisi po svoji prirodni lepoti, bodisi v zgodovini izraelski. A danes je s prostorom trda, torej moram odložiti kratek opis Sunama vsaj do prihodnje številke. Sedaj omenjam le, da je ta kraj ali ta vas na ezdrelonski planjavi prav ob gorah Gelboe. Ker je na drugi strani ezdrelonske planjave karmelsko gorovje, zato se ž njega lahko vidi v Sunam.

4. **New-York.** Podajamo tu malo sliko iz tega velikega mesta. Zlasti se lahko vidi velikanski most: ako se ne motimo, je to sloveči most nad »East-River«-om. Več prihodnjič v popisu.

5. in 6. **Sv. Alojzij kot deček in kot mladenič.** Prva slika je izposojena iz knjižice »Podobica sv. Alojzija«, (spisal Anton Kržič, katero knjižico ob tej priliki priporočamo), druga je pa naša, v proslavo 300letnice po smrti tega svetnika napravljena. Bodi sv. Alojzij, angeljski mladenič, i našim mladim čitateljem vedno kakor vzglednik, tako tudi zaščitnik!